

Datum

2017-01-24

Årsrapport Forum för smarta elnät verksamhetsåret 2016

Inledning

I december 2015 beslutade regeringen att tillsätta ett forum för smarta elnät inom Miljö- och energidepartementet. Forumets fokus är att utveckla dialogen om smarta elnäts möjligheter samt utarbeta en nationell strategi i syfte att främja smarta elnät som en tillväxtbransch på en global marknad. Forumets ledamöter är tillsatta för att tillsammans kunna belysa utvecklingen kring smarta elnät ur flera perspektiv. Nu har det gått ett år sedan regeringens beslut och arbetet har kommit en bra bit på vägen.

Under hösten har Forumet arbetat med att ta fram tydliga mål för sin verksamhet. Totalt har styrgruppen haft tre möten under året och tillsatte under hösten två arbetsgrupper som ska ta fram en strategi från forskning till internationalisering och en strategi för ökad flexibilitet i elsystemet.

Smarta elnät ska också gå på export och därför utgör Forum för smarta elnät en del av regeringens exportstrategi. Flera aktiviteter kopplade till detta har redan genomförts och kommit igång.

En viktig del av verksamheten för Forum för smarta elnät är och kommer att vara seminarier. Under hösten har två seminarier genomförts och flertalet seminarier kommer att genomföras tillsammans med hearings och workshops under våren 2017.

Jag hoppas på ett framgångsrikt 2017 där Forum för smarta elnät bidrar till att Sverige år 2040 har 100 procent förnybar elproduktion med målet att kunderna har goda möjligheter att vara aktiva och bidra till ett hållbart energisystem.

Maria Sandqvist, kanslichef

Arbetet under 2016 i Forum för smarta nät

Forumet är en uppföljning av Samordningsrådet för smarta elnät som la fram sitt slutbetänkande Planera för effekt i december 2014. Samordningsrådet tog bland annat fram en handlingsplan för främjande av smarta elnät och en av Forumets uppgifter är att följa upp denna handlingsplan. Vissa av förslagen till aktiviteter i handlingsplanen har genomförts eller påbörjats. I ett första steg har Forum för smarta elnät uppdaterat handlingsplanen, se *bilaga 1*.

Styrgruppen har haft tre möten under 2016. Fokus vid dessa möten har legat på att ta fram effekt- och verksamhetsmål för Forumets arbete. Arbete har legat till grund för strategi och verksamhetsplan för 2017 som styrgruppen har antagit vid sitt möte den 3 februari 2017. Se styrgruppens sammansättning i *bilaga 2*.

Under året tillsatte styrgruppen två arbetsgrupper:

- Strategi för en ökad flexibilitet i elsystemet genom smarta elnät
- Strategi för smarta elnät från forskning till internationalisering

Styrgruppen för Forum för smarta elnät beslutade i oktober att bevilja medel för ett projekt om incitamentsreglering baserat på ett förslag från Energimarknadsinspektionen. Styrgruppen beslutade också att projektet ska ledas av arbetsgruppen för en ökad flexibilitet i elsystemet genom smarta elnät som är styrgrupp för projektet.

Energimarknadsinspektionens nuvarande incitamentsreglering innebär att en intäktsram för varje elnätsföretag beslutas och gäller under fyra år. När intäktsramen bestäms ska Energimarknadsinspektionen ta hänsyn till om nätverksamheten bedrivs effektivt vilket kan betyda att intäktsramen ökar eller minskar. Nuvarande incitamentsreglering gäller för 2016-2019. Det finns ett behov av att utvärdera nuvarande reglering och eventuellt vidareutveckla regleringen inför den kommande tillsynsperioden 2020-2023 för att möjliggöra ett så effektivt utnyttjande av näten som möjligt. Projektet består av tre delar: *omvärldsanalys, analys av incitament och teknisk utveckling samt identifiering av andra möjliga incitament*. Projektet syftar till att utgöra ett underlag för Energimarknadsmyndighetens kommande arbete med nya föreskrifter på området inför tillsynsperioden 2020-2023. Projektet påbörjades i december och styrgruppen har fått en första avrapportering av projektet.

Tillsatta arbetsgrupper under 2016

Forumet har av strategiska skäl valt att starta med arbetsgrupper som har ett brett mandat. Det ger möjlighet att identifiera prioriteringar inom de områden som arbetsgruppernas mandat omfattar. Arbetsgrupperna ska vara klara 31 maj 2017.

Arbetsgruppen strategi för en ökad flexibilitet i elsystemet genom smarta elnät

Arbetsgruppen bildades i september 2016 och består av 16 medlemmar och leds av ordförande Catarina Naucér, Fortum, med stöd av projektledaren Marielle Lahti, Kansliet Forum för smarta elnät. Medlemmarna representerar följande organisationer, myndigheter och företag: ABB, Energimyndigheten, Energi-marknadsinspektionen, E.ON, Ericsson, Nacka energi, Power Circle, Riksbyggen, Siemens, Svenska kraftnät, Sweco, Umeå energi, Vasakronan och Vattenfall.

Arbetsgruppen har haft två möten under hösten och bildat tre undergrupper: *aktörsanalys/hinder*, *kundperspektiv* samt *framtidsscenarier*. Gruppen har tagit fram en gemensam förståelse för slutleveransens innehåll, definierat aktiviteter som behövs och en tidplan för arbetet inklusive kalendarium med inplanerade öppna workshops och hearings. Arbetet har även påbörjats i de olika grupperna.

Arbetsgruppen strategi för smarta elnät från forskning till internationalisering

Arbetsgruppen bildades i september 2016 och består av 12 medlemmar och leds av ordförande Marie Fossum Strannegård, Ericson, med stöd av projektledaren Anna Nordling, Kansliet Forum för smarta elnät. Medlemmarna representerar följande organisationer, myndigheter och företag: ABB, Business Sweden, ISGAN, Energimyndigheten, Ericson, KIC InnoEnergy, SISP, Sweco, Teknikföretagen och Vattenfall.

Arbetsgruppen har haft två möten under hösten och har delat upp sitt arbete i tre områden: *nationellt fokus*, *globalt fokus* och *fokus på forskning och innovation*. Arbetsgruppen har arbetat fram en gemensam bild av slutleveransens innehåll, definierat aktiviteter som behövs för att uppnå önskad leverans samt en tidplan för arbetet inklusive kalendarium med en inplanerad hearing. Illustration av planen:

22 nov 2016	12 dec 2016	24 jan 2017	21 feb 2017
Uppstart	Nationellt fokus	Globalt fokus	Forskning och Innovation
21 mar 2017	28 mar 2017	19 apr 2017	16 maj 2017
Strategiarbete	Hearing	Strategiarbete	Strategiarbete
31 maj 2017			
Slutredovisning			

Kommunikation och seminarieverksamhet

Under Almedalsveckan 2016 deltog Forum för smarta elnät i flera välbesökta seminarier. Forumets närvaro under Almedalsveckan gav en god möjlighet att inleda dialog med centrala aktörer. Det finns ett stort intresse för frågor som rör elnätets utveckling samt engagemang för smarta elnät och det ordnades många seminarier på det temat under Almedalsveckan. Följande seminarier deltog Forumet i.

1. Elnätets roll i framtida energisystem (Arrangör: Ellevio AB)
2. Är framtiden on – eller off grid? (Arrangör: E.ON Sverige)
3. Power to Gas – lösningen för ett integrerat energi- och transportsystem på Gotland? (Arrangör: Swedegas, Audi Sverige)
4. Omställning pågår: Det förnybara elsystemet – från systemdesign till vardags användning (Arrangör: Förnybarhetsrådet)

Hösten 2016 har Forum för smarta elnät arrangerat två seminarier. Tillsammans med Energikommissionen arrangerade Forumet ett seminarium om energilager i september. Syftet med seminariet var att belysa nyttorna med energilager på skilda nivåer i elsystemet. Representanter från näringsliv, myndigheter och organisationer medverkade. Seminariet hade cirka 150 deltagare. I november ordnade Forum för smarta elnät i samarbete med Energimyndigheten ett seminarium om digitalisering av energisektorn. Vid detta seminarium medverkade främst representanter från företag. Seminariet innehåll både samtal mellan företag på scenen och samtal utifrån givna frågeställningar. Seminariet hade cirka 120 deltagare.

Team Sweden Energy Smart Grid – exportfrämjande under hösten 2016

Under International Istanbul Smart Grid and Cities Congress and Fair, ICSG, i Turkiet, bidrog Forum för smarta elnät i en aktivitet arrangerad av Business Sweden. Nio företag deltog i den svenska paviljongen liksom samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan. Medverkande företag var Atlas Copco, Axis Communications, Digpro, Exeger, Metrum, Roxtec, TeliaSonera, Volvo Car Turkey, ÅF Consult. Rapport från Business Sweden bifogas, *bilaga 3*.

Forumet har initierat uppföljning av en workshop som genomfördes inom ramen för ISGAN den 17-19 augusti 2016. Workshopen ägde rum i Mexiko och från Sverige deltog bland annat Karin Widegren som är en av två ordföranden i ISGAN. Den svenska delegationen ledde en workshop med deltagare från Mexiko, USA, Kanada, Korea, Spanien och Sverige. Workshopen var en del av ett pilotprojekt som syftar till att utveckla metoder för interaktiv kunskapsöverföring. Erfarenheterna ska kunna användas för liknande initiativ i andra länder.

Datum

2017-01-24

Kansliet har haft ett uppföljande möte med den svenska delegationen. Vid mötet beslutade man att avvakta till arbetsgruppen för strategi från forskning till internationalisering kommit igång med sitt arbete innan man beslutar om hur uppföljning av workshopen i Mexiko bör ske. Kansliet har nu återupptagit arbetet med att undersöka hur vi i Sverige kan följa upp workshopen i Mexiko.

Tillsammans med samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan reste Forum för smarta elnät till Indien i oktober med delegationen för Team Sweden Energy. Forumet representerades av kanslichefen Maria Sandqvist. Delegationen deltog i *India Economic Summit*, *Word Summit for Sustainable Development* och *Nobel Memorial Week*.

I november träffades en stor delegation i Stockholm med representanter från Indien och Sverige för att bl.a. diskutera smarta elnät. Presentationer och diskussioner rörde teman som "Smart Grid & Digitalisation" och "Electro Mobility in Sweden – Adaptation to Indian conditions". Forum för smarta elnät deltog tillsammans med representanter från företag och myndigheter samt energi- och samordningsminister Ibrahim Baylan och Indiens energiminister Piyush Goyal.

Kansliet för smarta elnät deltog med Anna Nordling, i den svenska delegationen som besökte Peking i december. Syftet med deltagandet var att undersöka förutsättningarna för samarbete inom smarta elnät, där en möjlighet är att ordna en aktivitet under Clean Energy Ministerials årsmöte sommaren 2017. Resan genomfördes tillsammans med Energimyndigheten. Delegationen leddes av Nils Vikmång, statssekreterare för energifrågor och ordförande för Forum för smarta elnät.

Ekonomisk redovisning

Kostnader	
Personal	2 111 690
Expenser	70 152
Projekt, seminarier	1 819 295
Summa	4 001 137

I expenser ingår sådant som resekostnader, externa kurser och konferenser. I posten projekt och seminarier ingår bl.a. de konferenser som Forumet har ordnat, kommunikationstjänster, konsulttjänster samt aktiviteter för Team Sweden Energy Smart Grid. Här ingår också kostnader för personalrekrytering.

Bilaga 2

Styrgruppens sammansättning

Nils Vikmång, ordförande
Karin Alvehagen, Energimarknadsinspektionen
Rémy Koessar, Statens Energimyndighet
Peter Vikström, Konsumentverket
Håkan Nordkvist, IKEA
Catarina Naucélér, Fortum Power and Heat
Cecilia Shartau, Business Sweden
Olle Dierks, Swedish Incubators & Science Parks
Maria Sandqvist, Teknikföretagen (till och med 160519)
Pär Hermerén, Teknikföretagen (från den 160519)
Anders Persson, Svenska Teknik&Designföretagen
Guillaume Leygues, Google Sverige
Karin Widegren, International Smart Grid Action Network
Lena Johansson, Siemens AB
Marie Fossum Strannegård, Ericsson
Tania Pinzon, Affärsverket Svenska Kraftnät
Jonas Abrahamsson, E.ON Sverige (till och med 161026)
Jennie Sjöstedt, E.ON Sverige (från och med 161027)
Anna Denell, Vasakronan
Karin Friberg, Energiforsk
Mikael Dahlgren, ABB Sverige

Kansliet

Maria Sandqvist, kanslichef (från 160801)
Petter Löfgren, koordinator (från 160601)
Marielle Lahti, projektledare (från 160915)
Anna Nordling, projektledare (från 161019)
Maud Larson, kommunikatör (till och med 161031)